การพัฒนาสามเณรภายใต้กรอบบวรโดยพุทธสันติวิธี ของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร*

The Development of Novices within a Framework of Bowon by Buddhist Peaceful Means at Wat Sarod, Bangkok

[1]พระภวัต ธมฺมจาโร เหลืองศิล และ พระครูปลัดอดิศักดิ์ วชิรปญฺโญ
[1]Phra Phawat Dhammacharo Luangsin and Phrakrupalad Adisak Vajirapañño
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
[1]Corresponding Author's E-mail: prawat2517@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการจำเป็น และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสามเณรของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร ภายใต้กรอบบวรโดยพุทธสันติวิธี 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์พุทธธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาสามเณรของวัดสารอด และ 3) เพื่อพัฒนา และนำเสนอการพัฒนาสามเณรของวัดสารอด งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบอริยสัจโมเดลสอดคล้องกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ตามแนวบันได 9 ขั้น โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นการเลือกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลหลัก รวม 30 รูป/คน ประกอบด้วย พระภิกษุสงฆ์ 6 รูป แม่ชี 1 รูป กลุ่มอุบาสก อุบาสิกา 23 คน การวิจัยเชิงคุณภาพลงพื้นที่จากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะจง

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัญหาเกี่ยวกับสามเณรวัดสารอด คือ ขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง ไม่ตรงต่อเวลา ไม่สามารถที่จะซักจีวร เก็บจีวร ดูแลรักษาจีวร และเก็บสิ่งของเครื่องใช้ให้มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยด้วยตนเองได้ ชอบหลบนั่งหลับในห้องน้ำ ความจำสั้น ขาดทักษะในการใช้ภาษาไทย ขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ติดโทรศัพท์มีพฤติกรรมสุ่มเสี่ยงติดเกมส์ มีอารมณ์ก้าวร้าว ไม่เชื่อฟังคำสอนพระอาจารย์ต่อหน้าอย่างหนึ่งลับหลังอย่างหนึ่ง ไม่อยู่ในกฎระเบียบ ไม่เคร่งครัดในพระธรรมวินัย ไม่เคารพพระพี่เลี้ยง กระทำความผิดซ้ำ ๆ ซาก ๆ ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน พูดจาหยาบคาย และสามเณรกับพี่เลี้ยงขัดแย้งทะเลาะกันเอง 2. พุทธธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาสามเณรของ วัดสารอดภายใต้กรอบบวรของวัดสารอด มุ่งที่หลักแห่งอริยสัจ 4 หลักกิจวัตร 10 ประการ มาเป็นเครื่องมือใช้ในการปกครอง และนำเอาเครื่องมือแห่งไตรสิกขา พัฒนาที่ละขั้นที่ละตอนอย่างเหมาะสมกับธรรมชาติของสามเณร และ 3. ผลการพัฒนาสามเณรภายใต้กรอบพลังบวร สามเณรต้องการมีพี่เลี้ยงดูแลอย่างใกล้ชิดให้คำแนะนำแนวทางการปฏิบัติที่ถูก ใส่ใจดูแลสามเณรให้อยู่ในโอวาท ทำให้สามเณรอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีสามัคคีปรองดอง มีความรู้ มีปัญญาแยกแยะผิดชอบชั่วดีได้ การพัฒนาสามเณรเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของพลังบวรที่ต้องร่วมมือกันในการพัฒนาสามเณร ทำให้ได้รูปแบบกอบัวโมเดล “KORBUA Model” มีองค์ประกอบย่อย 8 ประการ ได้แก่ กอบัวที่ 1 K=Knowledge มีความรู้ดี กอบัวที่ 2 O = Operation การจัดการ กอบัวที่ 3 B = Behave พากันประพฤติดี กอบัวที่ 4 R= Relation สานสัมพันธ์

*Received April 4, 2024; Revised July 6, 2024; Accepted July 9, 2024

กอบัวที่ 5 U = Unique มีลักษณะเฉพาะ กอบัวที่ 6 A = Assist อนุเคราะห์ผู้อื่น องค์ความรู้ใหม่ในงานวิจัยนี้ คือ เพื่อพัฒนาสามเณรให้มีความเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี ท่าทีน่าเลื่อมใส จิตใจสุขสม และอุดมปัญญา

คำสำคัญ: การพัฒนา; สามเณร; บวร; พุทธสันติวิธี; วัดสารอด

Abstract

The research article consisted of the following objectives: 1) to investigate problems, needs, and concepts of novices in Wat Sarod within the framework of Bowon using Buddhist peaceful means; 2) to explore the Buddhadhamma conducive to the development of novices at Wat Sarod; and 3) to develop and present the development of novices at Wat Sarod. The study was based on *Ariyasacca* (the Four Noble Truths) model in accordance with the action research method under the 9-step research framework. The 30 key informants consisting of 6 monks, 1 nun, and 23 laywomen were chosen via purposive sampling. The qualitative data were collected through fieldwork and purposive in-depth interview.

From the study, the following results were found: 1) Problems related to the development of novices at Wat Sarod include lack of self- responsibility and punctuality, as well as a lack of self-discipline to wash and clean their own robes and personal things. They also have a habit of hiding and sleeping in the toilets, as well as short-term memory and poor knowledge of Thai language. Other problems include the lack of emotional intelligence and management, an addiction to smartphones and games, aggressive emotions, a lack of obedience to their teachers and dishonesty, violations of the precepts and Dhamma-Vinaya, a lack of respect for senior monks and the use of rude words, disputes between novices and their senior monks, and a lack of interest in studying; 2) The Buddhadhamma, which promotes the development of novices within the framework of Bowon through Buddhist peaceful means by Wat Sarod, includes *Tisikkhā* (the threefold learning) and 10 duties that can be used as tools to govern novices. *Tisikkhā* is a tool for gradually developing novices based on their individual natures; and 3) From developing novices within the Bowon framework, novices require close supervision from their mentors to guide them through proper practice and maintain discipline. This will also result in a happy coexistence and unity among them. They will have wisdom to distinguish between right and wrong. The development of novices focuses on the participation of Bowon power, and they should work together to develop novices. From the study, the "KORBUA" model was obtained with the following 8 sub-components: 1) “K” stands for Knowledge, 2) “O” stands for Operation, 3) “R” stands for Relation, 4) “B” stands for Behavior, 5) “U” stands for Uniqueness, and 6) “A” stands for Assistance. A new body of knowledge is divided into 4 aspects, namely decent personality, respectable personality, calm mind, and 4) intellectual capacity.

Keywords: Development; Novices; Bowon; Buddhist Peaceful Means; Wat Sarod

บทนำ

ในอดีตวัดเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ ศิลปะวิทยาการแขนงต่าง ๆ เช่น ภาษาไทย วิชาช่างสาขาต่าง ๆ และการแพทย์ เป็นต้น โดยมีพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้สอนควบคู่ไปกับการอบรมทางด้านศีลธรรม จริยธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณีต่างๆ อันเกี่ยวข้องกับศาสนาด้วย เหตุนี้ พ่อแม่จะส่งลูกชายในวัยเด็กไปอยู่วัดรับใช้พระสงฆ์ และในขณะเดียวกัน ก็ศึกษาเล่าเรียนวิชาแขนงต่างๆ ตามที่แต่ละคนถนัดควบคู่ไปกับการฝึกอบรมทางด้านจิตใจ ปลูกฝังคุณธรรม เมื่อเด็กโตขึ้นและมีศรัทธาปรารถนาจะบวชเป็นสามเณรเป็นผู้สืบต่อและดำรงรักษาพระพุทธศาสนา เพราะสามเณรมีสถานะเป็นผู้รับการบ่มเพาะคุณธรรมและจริยธรรมต่าง ๆ เพื่อเตรียมอุปสมบทเป็นพระภิกษุเมื่ออายุ 20 ปีบริบูรณ์ สามเณรจึงเป็นเหล่ากอของสมณะผู้เพียบพร้อมไปด้วยองค์ความรู้ที่ประสานคล้องกับพฤติกรรมของตนทั้งการคิด การพูดและการกระทำ อันจะเป็นประโยชน์เกื้อกูลต่อการทำหน้าที่เป็นสามเณร (Phramaha Hansa Dhammahaso (Nithibunyakorn), 2002) โดยต้องสามเณรต้องได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมมีระเบียบวินัยตรงต่อเวลาและมีการแต่งกายที่เหมาะสม (Phra Khamyod Paññadharo (Inphachant), 2017)

พระครูปลัดอดิศักดิ์ วชิรปญฺโญ, ดร. เจ้าอาวาสวัดสารอดรูปปัจจุบัน เห็นความสำคัญต่อการพัฒนาเยาวชนเป็นบุคคลที่สำคัญของชาติ ที่จะต้องได้รับการศึกษาและพัฒนาศักยภาพให้มีปัญญาและคุณธรรม เพื่อให้เป็นคนดีมีคุณภาพในอนาคตช่วยดำรงไว้ซึ่ง ชาติ พระศาสนา และพระมหากษัตริย์ได้รับความอุปถัมภ์จากภาคเครือข่ายโดยเฉพาะ มูลนิธิโพลวพลือ (ทางสว่าง) พร้อมด้วยศิษย์หลวงปู่สรวง เทวดาเดินดิน อุปถัมภ์หลักในการจัดโครงการบรรพชาสามเณรกอบัว เมื่อปี พ.ศ. 2564 เป็นครั้งแรก โดยกำหนดจัด จำนวน 4 พื้นที่ ได้แก่ จังหวัดสุรินทร์ จัด ณ วัดหัวอ่างสามัคคี จังหวัดอยุธยา จัด ณ วัดหงส์ จังหวัดศรีสะเกษ จัด ณ วัดบ้านขะยูง และ กรุงเทพมหานคร จัด ณ วัดสารอด โดยมีวัดสารอดเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการจัดงาน ทั้งนี้ ได้รับความอุปถัมภ์จาก มูลนิธิโพลวพลือ (ทางสว่าง) พร้อมด้วยศิษย์หลวงปู่สรวง เทวดาเดินดิน (Representative of the Sangha Wat Sarod, 2023)

พุทธธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาสามเณรของวัดสารอดภายใต้กรอบบวรของวัดสารอด คือ การนำแนวทางพัฒนาสามเณรตามหลักไตรสิกขา ได้แก่ 1) ด้านศีล ของความเป็นคนดี มีวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อหน้าที่การงาน เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลา เป็นผู้มีความเสียสละและจิตสาธารณะ มีมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและองค์กร โดยมีกิจกรรมในทางพระพุทธศาสนาส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพมีการปรึกษาหารือร่วม ตัดสินใจร่วมกัน ด้วยสัมมาทิฐิ ดำเนินงานร่วมกันใน สัมมากัมมันตะ กำหนดวิถีร่วมกัน สัมมาอาชีวะ นำไปสู่การควบคุมระมัดระวังการใช้วาจาร่วมปรึกษาหารือ ในการดำเนินการกำหนดวิถีชีวิต โดยทางจัดวางระเบียบ กติกาใช้ร่วมกันในชีวิตและสังคม 2) ด้านสมาธิ เป็นผู้มั่นคงในอารมณ์ มีความอดทนและพากเพียรพยายาม สงบกำจัดความฟุ้งซ่าน ควบคุมอารมณ์เพื่อผ่อนคลาย ทบทวนความคิดของตนเอง โดยมีกิจกรรมพระพุทธศาสนาส่งเสริมพัฒนาศักยภาพมีการรับผิดชอบร่วมกัน สัมมาวายามะตรวจสอบร่วมกัน สัมมาสติ เห็น คิด หารือ ทำการกำหนดวิถีชีวิต รับผิดชอบ ตรวจสอบด้วยใจที่มั่นคงสัมมาสติ นำไปสู่ความตั้งใจพยายามรับผิดชอบและตรวจสอบ นโยบายและโครงการต่าง ๆ ในทุกขั้นตอนร่วมกันด้วยจิตใจที่มั่นคงและแน่วแน่ต่อกระบวนการต่าง ๆ 3) ด้านปัญญา เป็นผู้มีเหตุผลในการที่จะตัดสินใจในการแก้ปัญหาใช้สติปัญญามองเห็นปัญหาอย่างถ่องแท้ แก้ปัญหาอย่างชาญฉลาด ปราดเปรื่องในเรื่องตามรู้อารมณ์ตนเอง รู้จักข่มใจตนเองเมื่อมีสิ่งต่าง ๆ ที่มากระทบทำให้พอใจหรือไม่พอในดำเนินชีวิตได้เหมาะสม โดยมีกิจกรรมพระพุทธศาสนาส่งเสริมพัฒนาศักยภาพ การทำงานที่มีเห็นร่วมกัน ตัดสินใจร่วมกัน เป็นสัมมาทิฏฐิ คิดริเริ่มร่วมกัน สัมมาสังกัปปะ นำไปสู่การใครครวญในการดำเนินงานในหน้าที่อย่างใคร่ครวญ เห็นกลยุทธ์

ยุทธศาสตร์อย่างรอบด้าน แล้วตัดสินใจในการที่จะคิดริเริ่มร่วมกันในการทำงาน (Phramaha Hansa Dhammahaso (Nithibunyakorn), 2016)

หลักกิจวัตร 10 ประการ มาเป็นเครื่องมือใช้ในการปกครองและการพัฒนาสามเณร ภายใต้การศึกษาค้นหาปัญหา สาเหตุที่เกิดปัญหา มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนา และวางกรอบกำหนดแผนการพัฒนาสามเณรอย่างชัดเจนเหมาะสม โดยวิเคราะห์พิจารณาอย่างแยบคายว่าจะดำเนินการอย่างไรให้สามเณรได้รับการพัฒนาเป็นสามเณรผู้มีบุคลิกภาพที่ดี ท่าทีน่าเลื่อมใส จิตใจสุสม และอุดมปัญญา โดยมุ่งการสอนเป็นขั้นเป็นตอน เพื่อให้พัฒนาการที่ดีของสามเณร โดยมุ่งให้สามเณรได้เรียนรู้อย่างเหมาะสมกับธรรมชาติของสามเณร เหมาะสมกับพื้นฐานอุปนิสัยของสามเณร แบ่งตามพื้นฐานของปัญญาความรู้พื้นฐานของสามเณร

ผู้วิจัยจึงเกิดแรงบันดาลใจจากการได้ลงพื้นที่เพื่อสำรวจต้องการจำเป็นและความพร้อมของชุมชนวัดสารอดในการพัฒนาสามเณรของวัดสารอด เพราะวัดสารอดมีโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน “สามเณรกอบัว” และการสนับสนุนส่งเสริมด้านการศึกษาพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมและบาลี นอกจากนั้นยังส่งเสริมให้สามเณรได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ สนับสนุนและส่งเสริมให้เหล่าสามเณรได้ฝึกอบรมเสริมองค์ความรู้จากวิทยากรในด้านต่าง ๆ มีการเดินทางศึกษาเรียนรู้นอกพื้นที่ ศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เสริมสร้างประสบการณ์ใหม่เพื่อทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่สามเณรโดยนำเอาข้อวัตร 10 ประการมาเป็นข้อปฏิบัติขัดเกลาให้สามเณรมีข้อปฏิบัติอันน่าเลื่อมใส ฝึกทักษะการสื่อสารและกล้าแสดงออก โดยมีพี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด การพัฒนาสามเณรของวัดสารอดเพื่อเป็นที่พึ่งทาง ดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจจึงเลือกพื้นที่ศึกษาแบบเจาะจง คือ ชุมชนวัดสารอด กรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการจำเป็น และแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสามเณรภายใต้กรอบบวรโดยพุทธสันติวิธีของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์พุทธธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาสามเณรภายใต้กรอบบวรโดยพุทธสันติวิธีของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อพัฒนา และนำเสนอการพัฒนาสามเณรภายใต้กรอบบวรโดยพุทธสันติวิธีของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ บริบท ความเป็นมา ความหมาย คุณค่าและความสำคัญ ปัจจัยความสำเร็จ เกี่ยวกับการพัฒนาโคกหนองนาโมเดลในยุคปัจจุบัน ตลอดทั้งแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาสามเณรภายใต้กรอบบวร และงานศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาโดยการลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานบริบทของพื้นที่กรณีศึกษา โดยเลือกพื้นที่แบบเจาะจง คือ วัดสารอด กรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) หรือกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ รวม 30 รูป/คน ประกอบด้วย พระภิกษุสงฆ์ 6 รูป แม่ชี 1 รูป กลุ่มอุบาสกอุบาสิกา 23 คน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษาผู้วิจัยเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เมื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้วผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเชิงคุณภาพ โดยกำหนดประเด็นในการศึกษา สร้างแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อศึกษา วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและถอดแบบอย่างของความสำเร็จ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัยและพัฒนาการควบคุม คุณภาพเครื่องมือ ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) (Cohen, and Manion, 1994 as cited in Lincharearn, 2015) ได้แก่ บุคคล เวลา สถานที่ และนำเอาข้อมูลที่ได้จากการศึกษาขั้นตอนที่ 1-3 มาบูรณาการ ตามหลักพุทธสันติวิธีกับศาสตร์สมัยใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการ

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้การรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยการบันทึก MP3 บันทึกวิดีโอ การจดบันทึกภาคสนาม (Field Note) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการจัดเวทีแบบออนไลน์ ผ่าน ZOOM เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ใช้การบันทึกวิดีโอ บันทึกเสียง จดบันทึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และ ภาพถ่ายกิจกรรม การจัดประชุมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในประเด็น ผลกระทบที่เกิดขึ้น จากการดำเนินการ พัฒนาพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย โดยสังเกตแบบส่วนร่วม เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการ สังเคราะห์จัดหมวดหมู่ข้อมูล ลดทอนข้อมูล และจัดกระทำข้อมูลเกี่ยวกับ

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย Presentation of the Research Results) ผู้วิจัยดำเนินการจัดประชุมนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ และรับฟังความเห็นสาธารณะสำหรับ งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาสามเณรของวัดสารอดภายใต้กรอบบวรของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา และความจำเป็น และแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสามเณร ภายใต้กรอบบวรโดยพุทธสันติวิธีของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัญหาเกี่ยวกับ การพัฒนาสามเณรวัดสารอด ได้แก่ 1) สามเณรขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง 2) สามเณรเข้าเรียนไม่ตรง ต่อเวลา 3) สามเณรไม่สามารถที่จะซักจีวร เก็บจีวร ดูแลรักษาจีวร และเก็บสิ่งของเครื่องใช้ให้มีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยด้วยตนเองได้ 4)สามเณรชอบหลบนั่งหลับในห้องน้ำ 5) สามเณรมีความจำสั้น 6) สามเณรขาดทักษะในการใช้ภาษาไทย 7) สามเณรขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ ตนเองได้ 8) สามเณรเล่นโทรศัพท์ไม่ยอมนอนมีพฤติกรรมสุ่มเสี่ยงติดเกมส์ 9) สามเณรมีอารมณ์ก้าวร้าว 10) สามเณรไม่เชื่อฟังคำสอนพระอาจารย์ต่อหน้าอย่างหนึ่งลับหลังอย่างหนึ่ง 11) สามเณรไม่อยู่ในกฎระเบียบ ไม่เคร่งครัดในพระธรรมวินัย 12) สามเณรไม่เคารพพระพี่เลี้ยง 13) สามเณรกระทำความผิดซ้ำ ๆ ซาก ๆ 14) สามเณรขาดความกระตือรือร้นในการเรียน 15) สามเณรพูดจาหยาบคาย และ 16) สามเณรกับพี่เลี้ยง ขัดแย้งทะเลาะกันเอง ความต้องการพัฒนาสามเณรของวัดสารอด โดยมีพี่เลี้ยงคอยกับกำดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อการให้คำแนะนำแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม และใส่ใจดูแลสามเณรให้อยู่ในโอวาท ทำให้ สามเณรอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เกิดการหล่อหลอมให้สามเณรเกิดความรักสามัคคีปรองดอง มีความรู้ตื่น เบิกบานในชีวิตของตนเองและครอบครัว มีปัญญาแยกแยะผิดชอบชั่วดีได้

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษา แนวคิด ทฤษฎี หลักธรรม ที่เกี่ยวกับสามเณรภายใต้กรอบบวร โดยพุทธสันติวิธีของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาสามเณร ของวัดสารอดภายใต้กรอบบวรของวัดสารอด คือ หลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา ประกอบกับ การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาสามเณรแบบมีส่วนร่วมและเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติภายใต้

กฎระเบียบข้อบังคับและเป็นไปตามหลักพระธรรมวินัย มีพระพี่เลี้ยงคอยเป็นผู้นำที่ดี ให้ความรัก ความปรารถนาดีมีเมตตา พิจารณาโดยแยบคายว่าจะดำเนินการอย่างไรให้สามเณรได้รับการพัฒนาเป็นสามเณรผู้มีบุคลิกภาพที่ดี ท่าทีน่าเลื่อมใส จิตใจสุขสม และอุดมปัญญา โดยพัฒนาทีละขั้นทีละตอนอย่างเหมาะสมกับธรรมชาติของสามเณร เหมาะสมกับพื้นฐานอุปนิสัยของสามเณร โดยแบ่งตามพื้นฐานของปัญญาความรู้ของสามเณร

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อพัฒนา และนำเสนอการพัฒนาสามเณรภายใต้กรอบบวรโดยพุทธสันติวิธีของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าผลการออกแบบการพัฒนาสามเณรภายใต้กรอบพลังบวรทำให้ได้รูปแบบกอบัวโมเดล “KORBUA Model” มีองค์ประกอบย่อย 8 ประการ ได้แก่ กอบัวที่ 1 K=Knowledge มีความรู้ดี กอบัวที่ 2 O = Operation การจัดการ กอบัวที่ 3 B = Behave พากันประพฤติดี กอบัวที่ 4 R= Relation สานสัมพันธ์ กอบัวที่ 5 U = Unique มีลักษณะเฉพาะ กอบัวที่ 6 A = Assist อนุเคราะห์ผู้อื่น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

กอบัวที่ 1 K = Knowledge มีความรู้ดี

การอบรมเสริมความรู้เพื่อให้สามเณรเกิดความรู้ความเข้าใจการบวช โดยเฉพาะความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทหน้าที่และข้อปฏิบัติตามกิจวัตรของสามเณร ทั้งนี้ มีการนำสามเณรลงพื้นที่ทัศนศึกษาสร้างแรงบันดาลใจเสริมสร้างพลังศรัทธาในการบวชสามเณรผู้เป็นศาสนทายาทดี ความรู้จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เป็นสามเณรเปลี่ยนพฤติกรรมจากวิถีชีวิตฆราวาสกับชีวิตนักบวชว่ามีความแตกต่าง ต้องมีความระมัดระวังสำรวม รักษาข้อวัตร ข้อปฏิบัติ ปฏิปทาที่ดีงาม เพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตความเป็นสามเณรที่แท้จริง

กอบัวที่ 2 O = Operation การจัดการ

การบริหารจัดการโดยมี “บวร” เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนเติมเต็มอำนวยต่อการพัฒนาสามเณรให้เป็นผู้มีความรู้ดี มีปฏิปทาอันงดงาม น่าเลื่อมใส มีการจัดการทั้งด้านที่อยู่อาศัย ที่เพียงพอเหมาะต่อการพักอยู่อาศัยปัจจัย 3 สะดวก การจัดการเพื่อให้สามเณรได้มีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ในการดำรงตนที่เหมาะสมแก่ความเป็นสามเณร

กอบัวที่ 3 R= Relation สานสัมพันธ์

ความสัมพันธ์ของสามเณรในฐานะกัลยาณมิตรที่ต้องสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยไม่ทะเลาะ ขัดแย้ง สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสามเณรที่มาจากต่างถิ่นต่างที่ มาจากต่างพ่อต่างแม่ การปรับตัวให้เข้ากันจึงสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้สามเณรบวชเรียนได้อย่างมีความสุขและมีความพยายามที่จะเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองและประสบความสำเร็จเป็นศาสนทายาทที่ดี

กอบัวที่ 4 B = Behave พากันประพฤติดี

การส่งเสริมสนับสนุนให้สามเณรร่วมกันเป็นจิตอาสาพากันทำความดีอยู่เป็นประจำ สร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่ “บวร” โดยมี “บวร” ช่วยส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้สามเณรได้พากันทำคุณงามความดีในมิติต่างๆ

กอบัวที่ 5 U = Unique มีลักษณะเฉพาะ

ความเป็นลักษณะเฉพาะที่ดี สามเณรมีความรู้ความสามารถที่ต่างกันจึงจะต้องส่งเสริมให้สามเณรให้นำเอาความสามารถเฉพาะตนมาพัฒนาให้มีศักยภาพที่โดดเด่นเป็นการเฉพาะ ส่งเสริมให้สามเณรค้นหาพลังความสามารถของตนเองต่อไป

กอบัวที่ 6 A = Assist อนุเคราะห์ผู้อื่น

สามเณรช่วยงานส่วนรวม ด้วยความเป็นผู้มีน้ำใจ การงานในวัดมีสามเณรเข้ามาส่วนร่วมในการทำงานช่วยกัน เป็นการแบ่งเบาการงานในวัดได้ การออกโดยมีอาหารแห้งที่ได้มาจากการบิณฑบาตที่เหลือมาช่วยเหลืออนุเคราะห์คนในชุมชน ทั้งคนยากไร้ ผู้ป่วยติดเตียง

การอนุเคราะห์ช่วยเหลือผู้อื่น การรู้จักให้ การแบ่งปัน การเสียสละ ความดีที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนทำได้ตามความเหมาะสม และสร้างสรรค์ ทั้ง การให้วัตถุทาน อภัยทาน ธรรมทาน การทำตนเป็นที่รู้คุณท่านและตอบแทนคุณของผู้มีพระคุณอันเป็นคุณธรรมของคนดี เพื่อสื่อความหมายให้เป็นที่จดจำและย้ำเตือนใจให้แก่สามเณรของวัดสารอด คือ ภาพสัญลักษณ์ต่อไปนี้

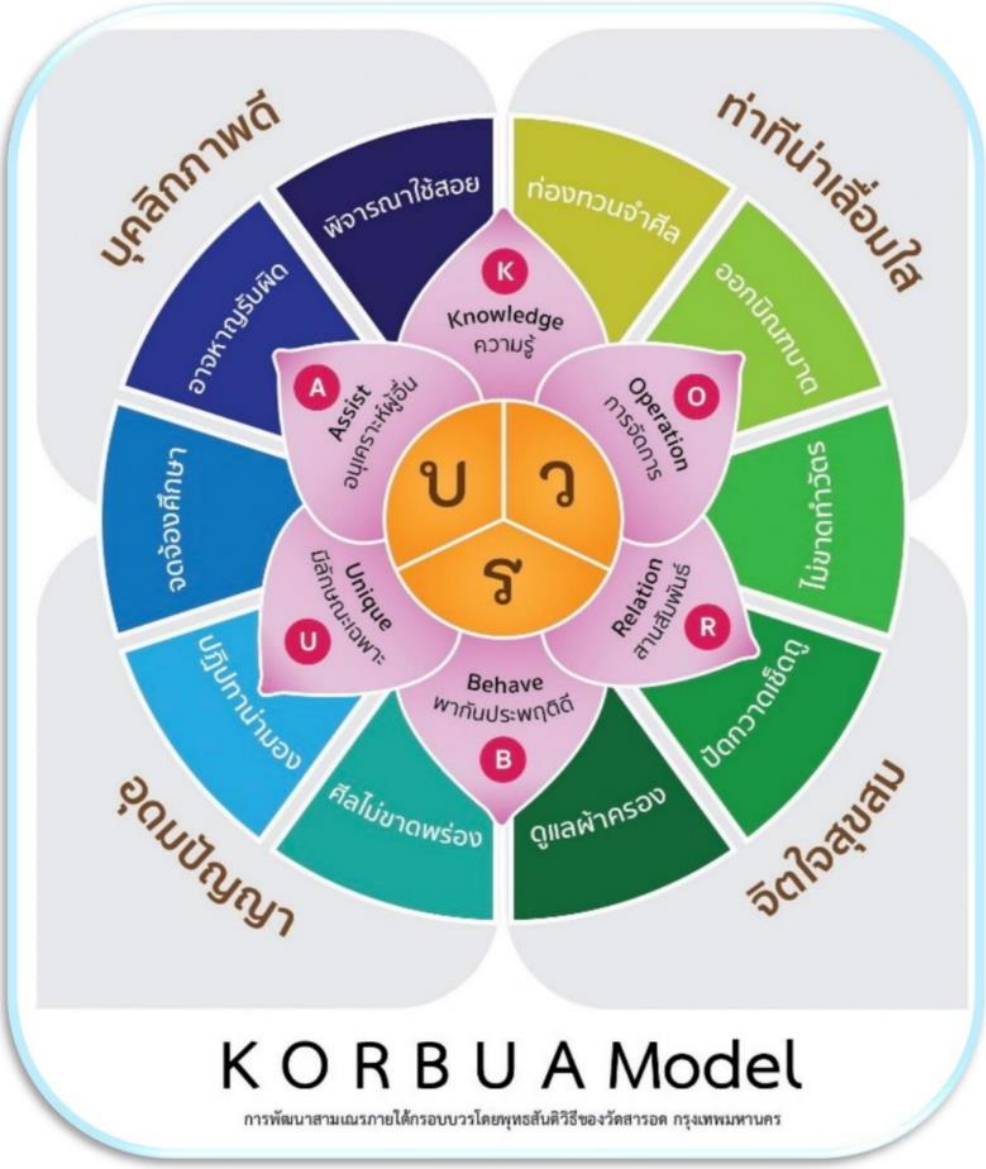
Picture 1: Symbol for the Development of Novices at Wat Sarod

คำอธิบายสัญลักษณ์

ดอกบัวทอง 4 ดอก หมายถึง อริยสัจ 4 เป็นกระบวนการพัฒนา **กลีบกอบัว 6 กลีบ** หมายถึง องค์ประกอบ 8 ประการของกอบัว โมเดล (KORBUA Model) เป็นกระบวนการเพื่อการพัฒนาสามเณรของวัดสารอดให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองสอดรับกับความต้องการจำเป็นของชุมชนและสอดรับกับอัตลักษณ์ของชุมชน **เส้นสีทอง** หมายถึง ความเจริญของการพัฒนาสามเณรของที่มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ชาวชุมชนมีความอยู่เย็น มีจิตใจเป็นสุข และปลุกปัญญา ให้สามเณรมีความรู้ตื่นและเบิกบาน

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาการพัฒนาสามเณรของวัดสารอดภายใต้กรอบบวรโดยพุทธสันติวิธีของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนา ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการพัฒนาสามเณรของวัดสารอด แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

Picture 2: New Knowledge Symbol of KORBOUA Model

1) บุคลิกภาพดี สามเณรกอบัวมีบุคลิกภาพการนุ่งห่ม สบง จีวรที่เรียบร้อย การอุ้มบาตรเรียบร้อย การพูดประนมมือกับพระสงฆ์แสดงถึงบุคลิกภาพความอ่อนน้อมถ่อมตน การเดินสำรวมระวังเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น การเก็บผ้าสบงจีวร บาตร อาสนะเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น การทำความสะอาดที่อยู่ที่อาศัยสำหรับจำวัดเรียบร้อยมากขึ้น (Representative of the novice Wat Sarod, 2023) **2) ท่าทีน่าเลื่อมใส** สามเณรกอบัวมีท่าทีน่าเลื่อมใส การแสดงท่าทีผ่านทางคำพูดที่ไม่ก้าวร้าว หยาบคาย ใช้ภาษาที่เหมาะสมแก่สมณสารูป เป็นที่เลื่อมใสของชาวชุมชน การไม่แสดงอาการกระด้างกระเดื่องต่อครูบาอาจารย์ ดำรงตนอยู่ในหลักศีล 10 ประการอย่างเคร่งครัด ดำเนินชีวิตตามกิจวัตร 10 ประการโดยไม่ขาดพร่อง (Leader

Community of Wat Sarod, 2023) **3) จิตใจสุขสม** สามเณรกอบัวมีจิตใจสุขุมเยือกเย็นมากเพราะได้ปฏิบัติธรรมเจริญจิตภาวนาเกิดความสุขสงบภายในจิตใจมากขึ้น มีสมาธิจดจ่อทำให้สามเณรมีความจำที่ดีขึ้น เกิดความสุขจากสมาธิ และมีความสุขจากการได้เป็นผู้ให้ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว (Representative of the Sangha Wat Sarod, 2023) และ **4) อุดมปัญญา** สามเณรกอบัวมีภูมิความรู้ที่ถูกต้องได้รับการสั่งสมความรู้จากการฟังธรรม จากการคิดพิจารณา และจากการเจริญภาวนาอยู่เสมอ สามเณรได้เรียนรู้หลักธรรมคำสอนผ่านการศึกษาพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมและบาลี ทำให้สามเณรเกิดความรู้ในทางธรรมเป็นผู้ที่สามารถนำธรรมที่ได้ศึกษาปฏิบัติเป็นฐานพลังปัญญาที่สำคัญที่จะช่วยเป็นทางสว่างให้แก่ชีวิต ทำให้ชีวิตสามเณรอุดมด้วยปัญญาที่จะนำพาชีวิตให้เข้าถึงความสุขความเจริญในชีวิตต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยและข้อค้นพบดังที่กล่าวมาในผลการวิจัยนั้น ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลจากการศึกษาวิจัยการพัฒนาสามเณรภายใต้กรอบบวรโดยพุทธสันติวิธีของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีประเด็นที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสามเณรวัดสารอด มีพฤติกรรมไม่เป็นที่น่าเคารพศรัทธาต่อชาวชุมชน ไม่มีความสำรวมระวังทั้งทางกาย วาจา ที่แสดงออกมาทำให้เสื่อมศรัทธา ซึ่งทางวัดยังขาดพระพี่เลี้ยงผู้นำที่เพียงพออย่างใกล้ชิด และรับผิดชอบสามเณรให้ได้รับการฝึกฝนอบรมและใช้ชีวิตเป็นสามเณรอย่างเหมาะสม ซึ่งการพัฒนาสามเณรต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายทั้งบ้านวัดโรงเรียนราชการภาคีเครือข่ายในการมีส่วนร่วมเพื่อช่วยกันพัฒนาสามเณรให้ได้รับการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทางที่ดีโดยมีแนวทางการปฏิบัติตามหลักแห่งมรรควิธีตามแนวอริยสัจ 4 สอดคล้องกับแนวผลการวิจัยของ Phra Khamyod Paññadharo (Inphachant) (2017) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาอริยมรรค 8 ที่เหมาะสมกับการพัฒนาเยาวชนไทย” พบว่า หลักอริยมรรคในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นหลักธรรมการแสวงหาความจริงหรือสัจธรรมของพระพุทธเจ้า “มรรค” คือแนวทางในการปฏิบัติหรือแนวทางการดำเนินชีวิตมี 8 ด้าน การนำหลักอริยมรรค 8 มาพัฒนาเยาวชนไทย คือ การใช้ปัญญาพิจารณาความดีความชั่ว การดำริออกจากกาม การงดเว้นจากการพูดเท็จ การทำการงานชอบ ไม่เบียดเบียนการประกอบอาชีพสุจริต การพยายามไม่ให้บาปเกิดขึ้นภายในใจ การใช้สติเป็นเครื่องพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม เพื่อกำจัดอภิชฌาและโทมนัส และการปฏิบัติตามหลักกัมมัฏฐาน 40 เมื่อนำมาใช้พัฒนาเยาวชนจะมี 3 วิธี คือ แบบละมุนละม่อม แบบรุนแรง และแบบผสม เพื่อให้ได้เยาวชนที่เก่งและดี ดังนั้นสามเณรก็นับว่าเป็นเยาวชนที่สำคัญที่มีศรัทธาบวชเป็นสามเณรสืบทอดอายุพระศาสนาก็สามารถนำเอามรรคมีองค์แปดเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อชีวิตที่ดีต่อไป และสามเณร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Phramaha Hansa Dhammahaso (Nithibunyakorn) (2002) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง วิกฤตพุทธศาสนา: ศึกษากรณีการบรรพชาเป็นสามเณรในประเทศไทย (2523-2543) ผลการวิจัยสรุปความว่า สามเณรเป็นนักบวชที่ได้ผ่านรูปแบบของการบรรพชาเข้ามาเพื่อทำหน้าที่ที่สำคัญ คือสืบต่อและดำรงรักษาพระพุทธศาสนา เพราะสามเณรมีสถานะเป็นผู้รับการบ่มเพาะคุณธรรมและจริยธรรมต่าง ๆ เพื่อเตรียมอุปสมบทเป็นพระภิกษุเมื่ออายุ 20 ปีบริบูรณ์ สามเณรจึงเป็นเหล่ากอของสมณะซึ่งหมายถึงเหล่ากอของบุคคลผู้เพียบพร้อมไปด้วยองค์ความรู้ที่ประสานคล้องกับพฤติกรรมของตนทั้งการคิด การพูดและการกระทำ อันจะเป็นประโยชน์เกื้อกูลต่อการทำหน้าที่เป็นสามเณรที่สำคัญในการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยาวนานต่อไปและการที่พระพุทธศาสนาได้เปิดโอกาสให้เยาวชนซึ่งมีอายุไม่เกิน 14 ปี บวชเป็น สามเณรถือได้ว่าเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้กลายเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าในการสร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคมและพระพุทธศาสนา

ในอนาคต การบวชสามเณรนอกจากจะช่วยให้เด็กและเยาวชนได้เข้ามาพัฒนาตนเองแล้วยังมีความสำคัญต่อสังคมไทยและพระพุทธ ศาสนาในหลายด้านด้วยกัน เช่น ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและด้านคุณธรรม ในระหว่าง ปี พ.ศ.2523 – 2543 ได้มีปรากฏการณ์และวิกฤตการณ์เกิดขึ้นในสังคมไทยหลายด้านด้วยกัน ที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่พระภิกษุและสามเณรในสังคมไทยไม่สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เช่น 1) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่กระทบต่อการดำรงชีพ และการดำเนินชีวิต 2) ปัจจัยทาง ด้านสังคมที่พุทธบริษัทบางกลุ่มไม่เข้าใจในบทบาทและสถานภาพของ สามเณร 3) ปัจจัยทางด้านการเมืองที่รัฐพยายามจะจัดการศึกษาภาคบังคับ 12 ปี 4) ปัจจัยทางด้านการบริหารและจัดการของคณะสงฆ์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า พุทธธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาสามเณรของวัดสารอดภายใต้กรอบบวรของวัดสารอด มุ่งที่หลักแห่งอริยสัจ 4 สอดคล้องกับแนวคิดของ Phra Dhammapitaka (P.A. Payutto) (1997) ได้กล่าวไว้ใน พุทธวิธีในการพัฒนาสามเณรต้นแบบว่า การพัฒนาสามเณรต้นแบบพุทธวิธีที่นำมาใช้ในการสร้างและพัฒนารูปแบบการเรียนการพัฒนาสามเณรต้นแบบที่ใช้หลักอริยสัจ 4 เป็นธรรมะที่เป็นแก่นแท้ของศาสนา ประกอบด้วยองค์ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค การพัฒนาเด็กด้วยหลักอริยสัจ 4 ตั้งแต่ระดับปฐมวัย คือให้เด็ก'ฟิกคิดตามสภาพความเป็นจริงของสาเหตุที่เกิดจะทำให้เด็กฝึกรูปแบบคิดแบบใช้ปัญหาในการสืบหาสาเหตุของปัญหา และคิดทางแก้ไข ทำให้ไม่แก้ปัญหาด้วยอารมณ์และความรู้สึก รู้ว่าสภาพต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นย่อมต้องมีสาเหตุของการเกิด มิใช่เกิดขึ้นเอง ปราศจากเหตุผล เมื่อเด็กได้รับการฝึกด้วยหลักของทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ตั้งแต่ระดับปฐมวัย แล้ว เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่เด็กจะเป็นคนมีเหตุผล แก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยการใช้ปัญญา มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นสาระสำคัญของการพัฒนาสามเณรต้นแบบในทางพระพุทธศาสนา ซึงสามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้านโดยสอดคล้อง กับองค์ประกอบและการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่มี 3 ด้าน คือ พฤติกรรมจิตใจและปัญญา มี สาระสำคัญ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา และเน้นนำเอาเครื่องมือแห่งอปริหานิยธรรมมาปฏิบัติโดยคณะสงฆ์ในวัด เป็นหลักในการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติภายใต้กฎระเบียบข้อบังคับและเป็นไปตามหลักพระธรรมวินัย มีพระพี่เลี้ยงคอยเป็นผู้นำที่ดี ให้ความรัก ความปรารถนาดีมีเมตตา พิจารณาโดยแยบคายว่าจะดำเนินการอย่างไรให้สามเณรได้รับการพัฒนาเป็นสามเณรผู้มีบุคลิกภาพที่ดี ท่าทีน่าเลื่อมใส จิตใจสุขสมและอุดมปัญญา โดยพัฒนาที่ละขั้นที่ละตอนอย่างเหมาะสมกับธรรมชาติของสามเณร เหมาะสมกับพื้นฐานอุปนิสัยของสามเณร โดยแบ่งตามพื้นฐานของปัญญาความรู้ของสามเณร โดยพัฒนาสามเณรได้นำหลักธรรมลงสู่การปฏิบัติโดยเฉพาะการบ่อเพาะพลังแห่งกตัญญูกตเวทิตาและเมตตาธรรม สอดคล้องกับผลวิจัยของ Phra Thanakrit Kalyanadhammo (Kertlamjiak) (2018) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การนำหลักเมตตาธรรมเพื่อลดความรุนแรงในสังคมปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า เมตตาธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนา เป็นการไม่เบียดเบียนต่อกันอันก่อนใหเกิดความทุกข์ทางกาย ทางวาจา ทางใจ มีการจองล้างจองผลาญ ผูกเวรกัน การมีเมตตาธรรมทำให้ไม่มีการเบียดเบียนกัน หวังประโยชน์สุขต่อกัน ทำให้สังคมสงบสุข

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า การอบรมเสริมความรู้เพื่อให้สามเณรเกิดความรู้ความเข้าใจการบวช โดยเฉพาะความรู้ความเข้าต่อบทบาทหน้าที่และข้อปฏิบัติตามกิจวัตรของสามเณร ทั้งนี้มีการนำสามเณรลงพื้นที่ทัศนศึกษาสร้างแรงบันดาลใจเสริมสร้างพลังศรัทธาในการบวชสามเณรผู้เป็นศาสนทายาทดี ความรู้จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เป็นสามเณรเปลี่ยนพฤติกรรมจากวิถีชีวิตฆราวาสกับชีวิตนักบวชว่ามีความแตกต่าง ต้องมีความระมัดระวังสำรวม รักษาข้อวัตร ข้อปฏิบัติ ปฏิปทาที่ดีงาม เพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตความเป็นสามเณรที่แท้จริง

การบริหารจัดการโดยมี “บวร” เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนเติมเต็มอำนวยต่อการพัฒนาสามเณรให้เป็นผู้มีความรู้ดี มีปฏิปทาอันงดงาม น่าเลื่อมใส มีการจัดการทั้งด้านที่อยู่อาศัย ที่เพียงพอ

เหมาะต่อการพักอยู่อาศัยปัจจัย 4 สะดวก การจัดการเพื่อให้สามเณรได้มีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ในการดำรงตนที่เหมาะสมแก่ความเป็นสามเณร

ความสัมพันธ์ของสามเณรในฐานะกัลยาณมิตรที่ต้องสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยไม่ทะเลาะ ขัดแย้ง สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสามเณรที่มาจากต่างถิ่นต่างที่ มาจากต่างพ่อต่างแม่ การปรับตัวให้เข้ากันจึงสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้สามเณรบวชเรียนได้อย่างมีความสุขและมีความพยายามที่จะเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองและประสบความสำเร็จเป็นศาสนทายาทที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของ Inthasara (1986) ได้นำเสนอไว้ใน หนังสือพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพระพุทธศาสนา สรุปว่า มนุษย์เราเกิดมาเพื่อพัฒนาตน หรือจิตใจให้ขึ้นสู่ความสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่มนุษย์จะขึ้นให้ถึงได้ ที่เรียกภาษาอังกฤษว่า Self-fulfilment คือ พัฒนาจนไม่มีความชั่วหลงเหลืออยู่เลย มีแต่ความดีล้วน ๆ

การส่งเสริมสนับสนุนให้สามเณรร่วมกันเป็นจิตอาสาพากันทำความดีอยู่เป็นประจำ สร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่ “บวร” โดยมี “บวร” ช่วยส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้สามเณรได้พากันทำคุณงามความดีในมิติต่างๆ ความเป็นลักษณะเฉพาะที่ดี สามเณรมีความรู้ความสามารถที่ต่างกันจึงจะต้องส่งเสริมให้สามเณรให้นำเอาความสามารถเฉพาะตนมาพัฒนาให้มีศักยภาพที่โดดเด่นเป็นการเฉพาะ ส่งเสริมให้สามเณรค้นหาพลังความสามารถของตนเองต่อไป สามเณรช่วยงานส่วนรวม ด้วยความเป็นผู้มีน้ำใจ การงานในวัดมีสามเณรเข้ามาส่วนร่วมในการทำงานช่วยกัน เป็นการแบ่งเบาการงานในวัดได้ การออกโดยมีอาหารแห้งที่ได้มาจากการบิณฑบาตที่เหลือ มาช่วยเหลืออนุเคราะห์คนในชุมชน ทั้งคนยากไร้ ผู้ป่วยติดเตียง การอนุเคราะห์ช่วยเหลือผู้อื่น การรู้จักให้ การแบ่งปัน การเสียสละ ความดีที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนทำได้ตามความเหมาะสม และสร้างสรรค์ ทั้ง การให้วัตถุทาน อภัยทาน ธรรมทาน การทำตนเป็นที่รู้คุณท่านและตอบแทนคุณของผู้มีพระคุณอันเป็นคุณธรรมของคนดี การพัฒนาสามเณรตามรูปแบบกอบัวโมเดล เกิดจากการบูรณาการแนวคิดตามศาสตร์สมัยใหม่ร่วมกับพุทธธรรมทำให้เกิดองค์ความรู้เป็นแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาสามเณรครอบคลุมทั้งด้านกาย พฤติกรรม จิตใจ และปัญญา เป็นการบูรณาการองค์ความรู้ได้อย่างสมบูรณ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Phra Phrammabundit (2014) นำเสนอไว้ในหนังสือวิธีบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่พระพุทธศาสนากับความสมานฉันท์แห่งชาติ สรุปความว่า “การบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ช่วยทำให้คนเรามีดวงตา 2 ข้างบริบูรณ์เกิดองค์รวมที่สมบูรณ์

สรุป

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสามเณรภายใต้กรอบบวรโดยพุทธสันติวิธีของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยประสงค์ศึกษาการพัฒนาสามเณรภายใต้กรอบบวรโดยพุทธสันติวิธีของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร เพื่อให้เป็นสามเณรที่มีศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ทั้งในด้านพื้นฐานและงานในหน้าที่ที่สูงขึ้นของวัดสารอด ซึ่งสามเณรจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบ วิธีการและแนวทางการนำไปปฏิบัติที่ชัดเจนกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ในการขับเคลื่อนงานในวัดให้มีประสิทธิภาพ ยกระดับศักยภาพของตนเองและกลุ่มในหลากหลายมิติ และเป็นผู้นำต้นแบบของสามเณรในการสร้างประโยชน์ส่วนรวม อันจะนำการปลูกฝังคุณลักษณะจิตอาสาให้เกิดขึ้น เพื่อส่งเสริมความสงบสุขแก่สังคมให้มีวงกว้างออกไปและมีความมั่นคงยั่งยืนสืบไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัย “การพัฒนาสามเณรภายใต้กรอบบวรโดยพุทธสันติวิธีของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังต่อไปนี้

1.1 มหาเถรสมาคมกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาสามเณรในประเทศไทยโดยใช้กอบัวโมเดลเป็นกรอบในการพัฒนาและดำเนินการให้คณะสงฆ์ได้ขับเคลื่อนโครงการพัฒนาสามเณรกอบัวในช่วงปิดภาคฤดูร้อนเพื่อการพัฒนาบุคลการทางศาสนาให้มีคุณภาพเป็นศาสนทายาทที่ดีเป็นที่เคารพศรัทธาของพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย

1.2 รัฐบาลควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการจัดโครงการพัฒนาสาเณรภาคฤดูร้อนและสามเณรบวชเรียน ด้วยการส่งเสริมการนำเอากอบัวโมเดลเป็นกรอบในการพัฒนาสามเณรอย่างจริงจัง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การพัฒนาบุคลิกภาพสามเณรเพื่อเสริมสร้างความเลื่อมใสแก่พุทธศาสนนิกชนโดยพุทธสันติวิธี

2.2 การพัฒนาสามเณรจิตอาสาเพื่อสันติภาพชุมชนโดยพุทธสันติวิธี

2.3 การพัฒนาสามเณรธรรมาสน์ทองเพื่อเผยแผ่พุทธรรมเสริมสร้างสังคมสันติสุขโดยพุทธสันติวิธี

References

Inthasara, W. (1986). *Human Resource Development according to Buddhist Principles, Volumes 1 and 2*. Bangkok: Bannakhan.

Leader Community of Wat Sarod. (2023). New Knowledge Regarding the Development of Novice Monks at Wat Sarod. *Interview*. May 15.

Phra Dhammapitaka (P.A. Prayutto). (1997). *Buddhism Develops People and Society*. Bangkok: Local Printing House.

Phra Khamyod Paññadharo (Inphachant). (2017). *A Study of Moral Cultivation of Students at Lao International College, Lao People's Democratic Republic.* (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.

Phra Phrammabundit. (2014). *Integrating Buddhism and Modern Science Buddhism and National Reconciliation.* Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Printing House.

Phra Thanakrit Kalyanadhammo (Kertlamjiak). (2018). *Study of Applying the Principles of Loving-Kindness to Reduce Violence in Today's Society*. (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.

Phramaha Hansa Dhammahaso (Nithibunyakorn). (2002). *Crisis in Buddhism: A Case Study of Novice Ordination in Thailand (C.E. 1980-2000)*. (Master's Thesis). Thammasat University. Bangkok.

_____. (2016). Peace Studies: the Buddhist Path to World Peace. *Journal of MCU Peace Studies,* 4(sp1), 1-9.

Representative of the Novice Wat Sarod. (2023). New Knowledge Regarding the Development of Novice Monks at Wat Sarod. *Interview*. May 15.

Representative of the Sangha Wat Sarod. (2023). New Knowledge Regarding the Development of Novice Monks at Wat Sarod. *Interview*. May 15.